

ธรรมจักรสมัยทวาราวดี

โดย ภาณุวัฒน์ สุวรรณประเสริฐ

การจัดการเรียนรู้สามารถดึงจุดเด่นหรือเรื่องราวในแง่มุมใดมุมหนึ่งที่มาจาก พิพิธภัณฑสถานเพื่อนำมาใช้ในการนำเสนอ หรือใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (เนื้อหาสาระ) เพื่อนำเข้าสู่ กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ง่าย ใช้เวลาไม่มาก และเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการชักนำ นักเรียนเข้าสู่เรื่องราวอื่น ๆ ในพิพิธภัณฑสถาน การจัดหมวดหมู่และนำเสนอข้อมูลที่พบใน พิพิธภัณฑสถานเป็นงานที่น่าสนใจสำหรับครูในการ เตรียมกิจกรรมสำหรับนักเรียนเสมือนได้ย้อน วยเป็นนักเรียนเมื่อได้รับการบริการค้นหาลักษณะลวดลาย อยู่ในโบราณวัตถุแต่ละชิ้น อย่างไรก็ตามผลการสำรวจของครูจะกลายเป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้และออกแบบใบงาน เพื่อการเรียนการสอน

ธรรมจักรโบราณสมัยทวาราวดีในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์

ความหมาย การเริ่มต้นเผยแพร่ธรรมะของพระพุทธเจ้า ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ และแสดงปฐมเทศนาแก่อปัญจวัคคีย์ทั้งห้าในป่าอิสิปตนมฤคทายวัน โดยการเทศนานี้เรียกว่า "ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร"

ที่มา ธรรมจักรสมัยทวาราวดี เป็นศิลปะที่สำคัญและมีเอกลักษณ์ในยุคทวาราวดี ซึ่งเป็นยุค ที่ครอบคลุมช่วงเวลาในศตวรรษที่ 12 ถึง 15 บริเวณภาคกลางของประเทศไทยในปัจจุบัน

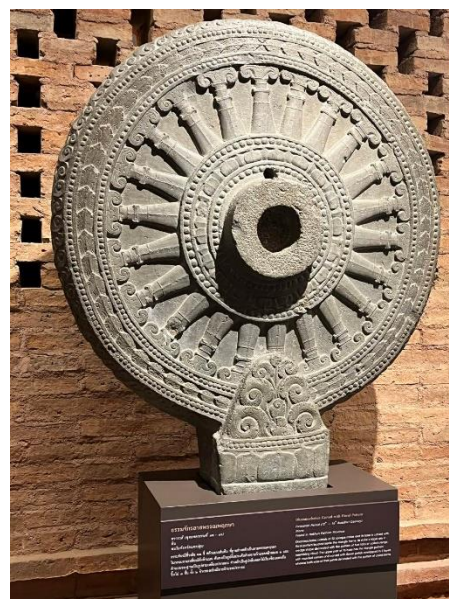
ลักษณะลวดลาย 1. ลายดอกบัว: ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์สำคัญในศาสนาพุทธ ลายดอกบัว มักปรากฏอยู่บนซี่ล้อของธรรมจักรหรือบริเวณขอบวง มีทั้งดอกบัวตูมและดอกบัวบาน

2. **ลายก้านขด:** เป็นลวดลายที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้งที่ต่อเนื่องกัน เป็นสัญลักษณ์ของความงามและความเชื่อมโยงในธรรมชาติ ลายก้านขดมักประดับอยู่รอบๆ ซี่ล้อหรือขอบวงธรรมจักร
3. **ลายพันธุ์พฤกษา:** ลวดลายที่มีลักษณะเป็นรูปใบไม้ กิ่งไม้ หรือดอกไม้ ลายเหล่านี้มักจะสื่อถึงความอุดมสมบูรณ์และการเจริญเติบโต
4. **ลายเมฆ:** ลายเมฆหรือลายหมอกเป็นลวดลายที่พบได้ในศิลปะทวารวดี มักใช้เพื่อเพิ่มความอ่อนช้อยและสง่างามให้กับธรรมจักร
5. **ลายสัตว์:** บางครั้งจะพบลวดลายสัตว์เช่น สิง ช้าง กวาง ู (พญานาค) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธและความเชื่อในยุคนั้น

รูปแบบการสอน

รูปแบบการสอน รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Instructional Model)

ขั้นตอนที่ 1 ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ที่ชวนให้สงสัย สงสัย เปิดรูปภาพพร้อมกับถามคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน



เปิดรูปภาพพร้อมคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

โดยถามว่า ธรรมจักร 2 วงนี้ เป็นลวดลายลักษณะใด

ถาม(ต่อ)คิดว่าธรรมจักร 2 วงในรูปทำมาจากหินอะไร จากความคิดของนักเรียน

ถาม(ต่อ)คิดว่าธรรมจักร 2 วงในรูปเอาไว้ทำอะไร จากความคิดของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาหรือสถานการณ์นั้น

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าธรรมจักรในสมัยทวารวดีนั้นมีลักษณะแตกต่างกัน
อย่างไร (ลวดลายฐานและจำนวนซี่ธรรมจักร)

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนในการแสวงหาความรู้

แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4-5 คนแล้วมอบหมาย ใบงานที่ 1 ให้นักเรียนไปหาข้อมูล
ธรรมจักรที่ตนเองได้จาก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์

ใบงานที่ 1 ลวดลายธรรมจักร

ให้นักเรียนเขียนบอกลักษณะลวดลายธรรมจักรว่าใช้หินอะไรทำและลักษณะ
ลวดลายใด

ขั้นตอนที่ 4 ให้ผู้เรียนดำเนินการแสวงหาความรู้

ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์ และ ผู้สอนติดตามตรวจสอบความคืบหน้า

ขั้นตอนที่ 5 ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลข้อมูล นำเสนอและอภิปรายผล

ให้นักเรียนนำข้อมูลมารวมและสรุปผล และให้ออกมานำเสนอผลที่กลุ่มได้สืบค้นมา
ผู้สอนเฉลยใบงานที่ 1

ใบงานที่ 2 ลักษณะลายละเอียดซึ่งลัทธิธรรมจักร

ให้นักเรียนเขียนบอกว่าลักษณะลวดลายในธรรมจักรคือลวดลายแบบใด

ผู้สอนเฉลยใบงานที่ 2

ขั้นตอนที่ 6 ให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการสืบเสาะหาคำตอบไป

ให้ประเด็นปัญหา

การที่ค้นพบธรรมจักรสมัยทวารวดี สามารถแสดงให้เห็นถึง อะไรได้บ้าง (เช่น ลวดลายของธรรมจักร หินที่ใช้ทำ ความหมาย)

พร้อมกันให้ผู้เรียนนำเสนอในคาบต่อไป

ใบงานที่ 1 ลวดลายธรรมจักร

คำชี้แจง 1 ให้นักเรียนเขียนบอกลักษณะของลวดลายธรรมจักรว่าใช้หินอะไรทำและ
ลักษณะลวดลายใด?



(เฉลย)

ใบงานที่ 1 ลวดลายธรรมจักร

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบอกลักษณะของลวดลายธรรมจักรว่าใช้หินอะไรทำและ
ลักษณะลวดลายใด?



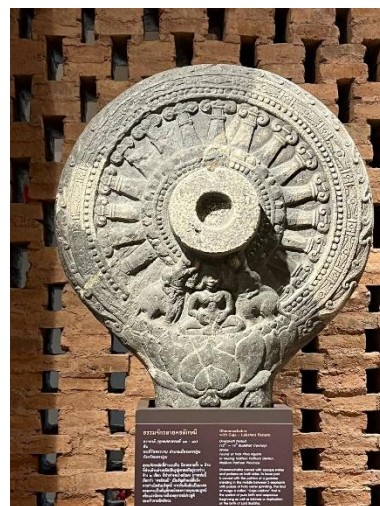
หินศิลาแลงลายดอกบัว



หินศิลาแลงลายก้านขด



หินศิลาแลงลายพุกกา



หินศิลาแลงลายเมฆ



หินศิลาแลงลายสัตว์



ธรรมจักร Dharmachakra

ค้นพบที่.....

ปี พ.ศ.....

คนที่พบค้น.....

วัสดุจากทำมาจาก.....

เป็นวัตถุโบราณในช่วงเวลาใด.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....



ธรรมจักร Dharmachakra

ค้นพบที่ ในฐานพระปฐมเจดีย์

ปี พ.ศ. 2471

ผู้ที่พบค้น พระยาอนุมานราชธน (เจริญ สืบเสรี)

วัสดุจากทำมาจาก หินศิลาแลง

เป็นวัตถุโบราณในช่วงเวลาใด ในราวศตวรรษที่ 12 ถึง 15
(เฉลี่ย)

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....